

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԵՐԵՑ ՎԱՅԿԱՑԻ

(1263 — 1293)

ԺԳ. Դարու երկրորդ կիսուն Կիլիկիոյ մէջ ապրող նշանաւոր գրիչներ կարիչներէն մին է Ստեփանոս Երէջ Վահկացի, ձեռնառուն աշակերտ Յովհաննէս Արքայեղբոր: Իր գրչագրական աշխատութիւններէն ծանօթ են աւելի քան մէկ երկոտանեակ երկեր՝ պտուղ երեք տասնեակ տարիներու: Ան ընդհանրապէս ապրած և գործած է Կիլիկիոյ մայրաքաղաքին՝ Սիսի մէջ: Ժամանակագրական կարգի համաձայն իր երկերը կրնանք թուել սապէս.

1.— Աստուածաշունչ (մասնակի), օրինակած է 1263—1266 թուականներուն, Բարձրբերդի մէջ, Յովհաննէս Արքայեղբոր հրամանով.— Ձեռ. Երեւանի, թիւ 4243:

2.— Նոր Կտակարան (մասնակի), օրինակուած Գոների մէջ, Աւղղի Կոստանդին գրչի ձեռքով, 1265 թուին, Յովհաննէս Արքայեղբոր համար: Ստեփանոս Վահկացին և Գրիգոր Պիծակ կատարած են ծաղկումը.— Ձեռ. Երևանի, թիւ 196: Հմմտ. Հասկ Հայագիտական, Բ. Տարի, Անթիլիաս, էջ 58, Գարեգին Կաթողիկոս:

3.— Աստուածաշունչ (կիսատ), օրինակած է 1268ին, Յովհաննէս Արքայեղբոր պատուէրով.— Հմմտ. Հասկ Հայդ. Բ. էջ 59:

4.— Յաղագս Յրկնայնայն Գաեանայապետութեան Դիոնէսիոս Արիսպաղացիի, օրինակած է 1271ին, Յովհաննէս Արքայեղբոր համար, Յովհաննէս գրչի հետ միասին.— Զարհանէլեան, Թրգմ. Նախնեաց, էջ 390:

5.— Աւետարան, 1274ին օրինակած և նկարազարդած է Սիսի Ս. Նշան Վանքին մէջ, Օշին Մարաշախտի համար.— Ձեռագիր ի Նիւ Եորք (Նախապէս Պալեան Տրդատ Եպիսկոպոսի).— Հմմտ. Հասկ Հայդ. Բ. էջ 61, 64: Հանդէս Ամսօրեայ, 1898, էջ 244-247:

6.— Ժամագիրք, օրինակած և նկարազարդած է 1274ին, Սիսի մէջ, Լևոն Բ. Թագաւորին համար.— Ձեռ. Պր. Ժան Լէվիի.— Հմմտ. Սիոն, 1949, էջ 137: Սիւրմէեան, Յուլցակ Ձեռ. Եւրոպայի, թիւ 23, էջ 36-42: Հասկ Հայդ. Բ. էջ 49-57:

7.— Աւետարան, օրինակած է Կոստանդին Քհն. Աւղղի, 1274-5ին, Գոների մէջ. Ստեփանոս Վահկացին խորանները ուղուազծած է միայն՝ առանց գունաւորելու: Կազմող՝ Վանական Քահանայ (1276): Ստացող՝ Դաւիթ Քահանայ.— Ձեռ. Երևանի, թիւ 7534: Հմմտ. Հասկ Հայդ. Բ. էջ 59:

8.— Աւետարան, օրինակած է 1279ին, Սիսի Ս. Հոգի Վանքին մէջ, Սոսիքնէս Վարդապետի համար.— Հմմտ. Կոնիքի, Յուլցակ, թիւ 8: Զարբ., Պատմ. Հայ Հին Դպրութեան, 1932, էջ 797-8: Հասկ Հայդ. Բ. էջ 59:

9.— 1280ին Սիսի մէջ օրինակած և նկարազարդած է ձեռագիր մը, գայթ մերտ. Թանգարանում.— Հմմտ. Յիշատակարանք Ձեռագրաց, Անթիլիաս, էջ 1056:

10.— Աւետարան մը օրինակած և նկարազարդած է 1286ին, «ի ծեր հասակի», Յովհաննէս Արքայեղբոր պատուէրով.— Հմմտ. Հասկ Հայգ. Բ. էջ 59:

11.— Ժողովածուի մը օրինակութեան մասնակցած է Թորոս Գրչի և Արքայեղբայր Յովհաննէսի հետ: Այս վերջինը ձեռագրին Ստացողն ալ է.— Զեռ. Երևանի, Թիւ 3710:

12.— Գրած է ժողովածուի մը առաջին մասը, Թօտօրէի որդի Օշինի համար: Երկրորդ մասը գրած է Գրիգոր Երէց.— Զեռ. Երևանի, Թիւ 4086: Հմմտ. Հասկ Հայգ. Բ. էջ 59:

13.— Աւետարան մը, օրինակուած Վահրամ Գրչէն, 1293ին, Գոնեբի վանքը, սրբադրուած է Գրիգոր և Վահկացի Ստեփանոս քահանաներուն կողմէ.— Զեռ. Ս. Թ. Թ. 2612: Հմմտ. Հասկ Հայգ. Բ. էջ 59:

Ստեփանոս Վահկացին կր նկատուի հեղինակ նաև քանի մը երկերու, ինչպէս.

1.— Ճառ ներբողական Ս. Գր. Լուսաւորչի.— Հմմտ. Լ. Ս. Պաշտպան, Յիշտ. ԺԴ. Դարի, 1950, էջ 185: Զեռ. Երևանի, Թիւ 4086:

2.— Արարածոց Գիրք.— Հմմտ. Հ. Ղ. Ալիշան, Սիսուան, էջ 516:

3.— «Երկասիրութիւն մի հմտական».— Սիսուան, էջ 536:

Ն. ԱՐՔ. ԾՈՎԱԿԱՆ

